

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 32

10. kolovoza 2006.

cijena 80 Ft

Čitalački tabor u Gornjem Četaru

Foto: Timea Horvat

Komentar

Taborske kovalnice

Projući tajedan na tlu Gradišća su se istovremeno odvijali još i tri tabori. Pokidob naša regija u se prima dva županije, od sjevera do juga Gradišća nijedno naše naselje nij izostavljeno u tom smislu da su pripadnici svih naših sel sigurno bili na jednom ili na drugom spravišću. Človik gor ne bi vjerovao kakovu moć imaju ovi tabori, ova ognjišća kamo se svako ljeto najzad vrnu dica, mladi. Vekšina taborašev uz ugodnu okolicu ter atmosferu, uz sadržajne programe išće si i ono staro, jur poznato društvo u kom je jur lipe dane doživio u prošlosti. Je med njimi i takovih ki se nek ovde moru najti i moru par dane u zajedničtvu biti s pajtaši, al vik imaju isto žarišće za obnavljanje prijateljstva, pobiranje novih iskustav. Zato mirno moremo reći da takozvane kovalnice, taborska ognjišća ljeto na ljeto ne vabu zaman našu dicitu i omladinu. Ako se usporedjuju diozimateljji trih taborov, onda u neki slučajji moramo reći da bojsek vrimenski nij najsrčićniji da su Gornji Četar, Hrvatski Židan i Narda prvi tajedan augustuša paralelno ishasnovali za spravišće. No, u odredjenju termina nuagi i nimaju izbora. U Gornjem Četaru održavatelj bivšega pionirskog tabora označuje vrime kad je slobodno mjesto i ljeto na ljeto jednim danom skrati ljetovanje našim taborašem. Peruška tabor pak se je ljetos dugo navlačio sa zdravstvenimi propisi, razumljivimi i nerazumljivimi strofami zakona, ke očigledno imaju jednu svrhu: izvleći iz organizatorov čim već pinez za besmislene stvari. Tako ki danas tvrdi, da je lako organizirati tabor, barkakovu priredbu za masu, ta jednostavno iskrivljuje istinu. Sva srića da u štabu priredjivačev vik se najdu žilavi, izdržljivi mladi ljudi ki su spremni nositi baklju prik vode i ognja, ne boju se ter se suprotivu napadu, ogovaranju i jednostavno srušu prepreke. Zahvaljujući tomu, u prošle dane se je moglo jur peti put zvanaredno čutiti već od 40 dice u četarskom Čitalačkom taboru. Blizu 60 dice i mladine je u židanskoj lozi pri kapeli Peruške Marije imalo vridne sadržajne dane na vjerskom sastanku jur trinaesti put. A Narda, takaj trinaesta u redu omladinskih taborov, jur po drugi put je primala 45-50 mladih. Ako pitamo organizatore, diozimateljje, u svakom slučaju će govoriti samo o uspjehu, protiv truda i morebit i nadčlovijčjega djela. A za ljetodan bojsek sa žudnjom u duši ponovo se skupaspravu oko taborskih kovalnic. Tamo se figurativno kleplju i moćne čuti pripadnosti u odredjenoj zajednici, a prik toga ove djelaonice imaju i zvanarednu ulogu u formiranju naše budućnosti.

-Tih-

„Glasnikov tjedan“

Nastavlja se rat na Bliskom istoku, području u kojem je rat uglavnom tema dana već duga desetljeća u odnosu na rijetka razdoblja mira. Pojas Gaze, Izrael i Hezbolah, interesi svjetskih sila, a poglavito najmoćnije koja otvoreno stoji iza Izraela. A što je s Palestincima i pitanjem palestinske države. Analitičari kazuju kako su u pitanju viši interesi te pacifikacija i uvođenje demokracije, kakvu danas uživaju Afganistan i Irak, u Siriju a potom i Iran, koji su još uvijek za SAD ostali izvan nadzora. Rat se nastavlja i najnovije agencijske vijesti bilježe nove napade Hezbolaha, i uzvraćanja Izraelaca.

U Hrvatskoj je proslavljen Dan pobjede i domovinske zahvalnosti (5. kolovoza), a središnja proslava održana je u kraljevskome hrvatskom gradu Kninu. Osvanuli su i velikosrpski grafiti u nekoliko sela: Škabrnji, Zemunik Donjem i Sukošanu, donosi Hina, i to kao protuteža obilježavanju 11. obljetnice vojno-redarstvene akcije Oluja i oslobođenja hrvatskih prostora od velikosrpskih snaga. Radujemo se još jednom športskom uspjehu Hrvatske i dobivanju domaćinstva muškoga Svjetskog rukometnog prvenstva 2009. godine, a očekujemo i s nestrpljenjem prijateljsku nogometnu utakmicu Italija – Hrvatska koja će se igrati u Livornu 16. kolovoza. Novi hrvatski izbornik Slaven Bilić pun je planova.

U razdoblju smo kada oni koji žele sudjelovati manjinskim izborima, i to kao kandidati za manjinske zastupnike, trebaju poduzeti potrebne korake, potražiti civilne organizacije u čijim bojama bi željeli krenuti i tražiti njihovu suglasnost i potporu. Po svim naznakama u političkome smislu ne očekuju nas veće novine, osim činjenice kako ćemo imati veći broj hrvatskih samouprava, županijsku razinu samoupravljanja i manji broj zastupnika u Državnoj samoupravi. Preliminarna poddjela mandata u budućoj Skupštini HDS-a, već je usklađena koncem srpnja i po svemu sudeći ona će biti u redu.

Tri tabora u Gradišću, koja su prošli tjedan okupila više od stotine sudionika. Veliki koncert, u Nardi s 500 posjetitelja ... i naše uredništvo posjetilo je Nardu i tabor Društva gradišćanske mladine te održalo promociju hrvatske pisane riječi u Mađarskoj. Mali je broj onih koji redovito čitaju naš tjednik među mladim Gradišćancima, ali su spremni učiti, bar je to bio naš dojam.

Kiša nesmiljeno pada od Jadrana do Šoprona, Baje, Budimpešte i Pečuha, Zale i Podravine, dani su sve kraći, a ljeto kao da nam želi reći kako više nema snage za kanikule i vrućine koje su nas mučile koncem srpnja.

Branka Pavić Blažetin

Diozimateljji Čitalačkoga tabora (ČITA) u Gornjem Četaru

Aktualno

O predstojećim izbornim zadaćama

Razgovor „na brzinu” s predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj

Pošto je zaključena registracija manjinskih birača, a na temelju toga u zakonskom roku i prema zakonskim kriterijima u svih 115 naselja raspisani su izbori za hrvatske manjinske samouprave, manjinskim biračima dostav-

ljena je obavijest i poziv na izbore koji će se upriličiti 1. listopada ove godine, s naznačenim biralištima koja će biti otvorena od 6 do 19 sati. Započela je izborna kampanja, registracija udruga i prijava kandidata.

O predstojećim zadaćama i rokovima razgovarali smo s predsjednikom SHM-a Josom Ostrogoncem.

Što nam predstoji u iduća dva mjeseca, i kako dalje ?

„U tijeku je registracija Saveza Hrvata u Mađarskoj koji je predao molbu Državnom izbornom povjerenstvu (OVB) da našu krovnu organizaciju uzme u izborni registar manjinskih udruga jer smo mi državna organizacija. Očekujemo da nam o tome ovoga tjedna stigne potvrda Državnog izbornog povjerenstva. Tek nakon toga možemo započeti s postavljanjem kandidata. To će se objaviti i na Internetu, na web-stranici valasztas.hu. Tek nakon toga naši kandidati mogu se prijaviti za kandidata, Savez im može ovjeriti kandidaturu, a mjesni bilježnici, voditelji mjesnog izbornog povjerenstva mogu provjeriti da je Savez Hrvata upisan u izborni registar manjinskih udruga.”

Tko se može kandidirati na izborima za mjesne hrvatske manjinske samouprave?

Na izborima, naravno, mogu se kandidirati svi oni koji su na popisu hrvatskih birača. Na Kongresu Saveza Hrvata u Mađarskoj određeni su i kriteriji kojima trebaju udovoljiti naši kandidati, a to je prije svega pripadnost hrvatskoj manjini, poznavanje hrvatskoga jezika i kulture te aktivno sudjelovanje u javnom životu hrvatske zajednice.

Ali, tko će odlučiti o mjesnim kandidatima?

Savez kao krovna udruga ne želi i neće se upletati u to tko će biti mjesni kandidati. Mi ćemo samo provjeriti je li kandidat odgovora smjernicama koje je odobrio Kongres. Prema tome, pravo na prijedlog kandidata u rukama je mjesnih i županijskih zajednica, registriranih udruga ili drugih oblika organiziranja, kulturnih udruga, čitaonica, klubova i dr., a mi ćemo samo ovjeriti kandidaturu prema navedenim kriterijima.

Hoće li Savez podupirati samo članove naše krovne udruge, ili kandidati mogu biti i oni koji nisu članovi SHM-a?

O tome Kongres nije zauzeo konkretan stav, stoga ni ZO ni predsjednik nema prava isključiti bilo koga. Naravno, priželjkujemo da to budu članovi Saveza, ali i ne moraju biti. Podsjećam da smo na Kongresu samokritično priznali probleme oko pitanja članstva koje treba raščistiti. S druge strane, ima i onih koji su aktivni, a nisu članovi, a mogu se pojaviti i novi, mladi ljudi koji se još nisu učlanili. Naša je zadaća da se o tome brinemo, da ih pokušamo okupiti i privući.

Gdje se mogu nabaviti obrasci za prijavu kandidata, koji su to rokovi o kojima moramo voditi računa?

Nakon raspisivanja manjinskih izbora započela je prijava u izborni registar manjinskih udruga, a najkasnije do 23. dana prije održavanja izbora može se predati kandidatura. Svi potrebni obrasci mogu se nabaviti u mjesnim izbornim uredima, kod mjesnog bilježnika, ali su dostupni i putem Interneta na web-stranici Državnog izbornog ureda, pa se mogu i umnožiti. Svima koji imaju bilo kakvih teškoća stojimo na raspolaganju, i dat ćemo svaku pomoć. Za prijavu je potrebno popunjavanje najvažnijih osobnih podataka, i izjava o pripadnosti hrvatskoj manjini, o poznavanju hrvatskoga jezika i kulture, i o tome je li kandidat prije bio član manjinske samouprave neke druge manjine. Uz to se, naravno, provjerava je li kandidat na biračkom popisu hrvatske manjine, te je li udruga koja podupire njegovu kandidaturu upisana u izborni registar manjinskih udruga.

Kada i kako će Savez ovjeravati kandidature?

Čim dobijemo spomenutu potvrdu Državnog izbornog povjerenstva, koju očekujemo ovih dana. Najvjerojatnije u razdoblju od 21. do 27. kolovoza posjetit ću sva naša regionalna središta, ali stojim na raspolaganju svakome u svako doba, u Baji ili putem telefona.

Na kraju što biste zaključno poručili našim biračima i kandidatima?

Prije svega naglasio bih da sam zadovoljan s dosadašnjim tijekom izbornih priprema, registracijom birača. Premda je u nama postojala bojazan da naši ljudi neće biti zainteresirani, pokazalo se da ćemo imati više hrvatskih samouprava negoli do sada, javili su se novi ljudi, uključena su nova naselja. Najvažnije je da obavimo mjesne izbore, a nakon toga predstoje nam izbori za županijske i državnu samoupravu. Dakako, svatko traži svoje interese, ali moramo nastojati sačuvati političko jedinstvo Hrvata u Mađarskoj. Nadam se da ćemo u tome uspjeti, da ćemo postići dogovor i o jedinstvenoj listi SHM-a te budućem sastavu Skupštine HDS-a.

Razgovarao: S. Balatinac

Izborni kutak

Raspisani izbori za manjinske samouprave

Hrvatske samouprave birat će se u 115 naselja

Kao što je poznato, mjesni izbori za manjinske samouprave raspisuju se najkasnije 65 dana prije izbora, ako do navedenog dana broj upisanih na birački popis dostigne najmanje 30 osoba, a raspisuje ih mjesni izborni odbor. Izbori se mogu održati iako nakon toga dođe do smanjenja broja na biračkom popisu. Prema podacima Državnog izbornog ureda (OVI), u svim naseljima gdje je udovoljeno kriterijima raspisani su izbori za mjesne hrvatske manjinske samouprave, a riječ je o 115 naselja diljem Mađarske. Od dana raspisivanja izbora nastupa vrijeme kampanje, uz opća pravila izborne šutnje.

Ovih dana (58 dana prije izbora) manjinskim su biračima dostavljeni obavijest i poziv na manjinske izbore koji će se održati 1. listopada ove godine, a na birališta se može izaći od 6 do 19 sati. Nakon raspisivanja izbora započela je prijava udruga koje žele postaviti svoje kandidate.

Kandidati se mogu prijaviti najkasnije do 23. dana prije održavanja izbora. Potrebni se dokumenti mogu nabaviti u mjesnim izbornim uredima, kod bilježnika danog naselja, a prijave kandidata ovjerava udruga koja postavlja kandidate.

Priredio: S. B.

ŠELJIN – Samouprava grada Šeljina dobila je novčanu potporu od 77 milijuna forinti od Ministarstva unutrašnjih poslova putem raspisanog natječaja za razvoj naselja koja su u nepovoljnom položaju, i to ne svojom greškom. Potporu će samouprava grada Šeljina iskoristiti za svoju djelatnost i za održavanje svojih ustanova, donosi županijski list Dunántúli Napló.

PETROVO SELO – Klub čuvarov običaja je prođući nedilju održao ovumisečnu svoju djelaonicu. Tema ovoga spravišća je bila: kako su se igrali naši praoci. Zainteresirani su mogli isprobati blinckanje, labdanje, školsku igru u skakanju ali upoznali su i igru ku su mogla dica najprzeti na Vazam, kad su pineze u jajce hitala.

KEMLJA – Sljedećega vikenda u ovom sjevernogradišćanskom selu se priredjuje 6. Vodeni karneval. Subotu, 19. augustuša, kod kulturnoga doma selčane čeka zabava, jilo i pilo. U pol osam će žiri ocijeniti za ovu priliku nakinčene činjke ke se potom predstavljaju i publiku na Dunaju. Pri luki će se prikdati titula „Najlipši činjak“. Početo od 21.30 mjesno tančeno kazališće će predstaviti pod vedrim nebom, kusić „Krvni ugovor“. Blizu polnoći vatromet će zabavljati svečano mnoštvo. Nedilju, 20. augustuša, u crikvi u Magyarkimleu počinjje dan s mašom i spominjanjem ter položanjem vijenca pri spomeniku kralja Bele IV. Ovde će se selu uručiti i županijska zastava. U pol dvanadesti mjesni fanik Karlo Klemenšić će blagosloviti žetvene dare i novi kruh.

PETROVO SELO – Hrvatska manjinska samouprava ovoga naselja i ovo ljeta organizira izlet u Hrvatsku. Ekскурzija će ovput durati od 7. do 10. septembra i sadržat će prvi dan posjet Nacionalnom parku Krka ter staromu dijelu Splita. Drugi dan je na programu hodočasno mjesto Međugorje ter pohodjenje Mostara. Treći dan postoju različite mogućnosti. Ki kani, more otputovati Dubrovnik pogledati, a ostali će se zadržati u Međugorju. Bogati i sadržajni izlet se zatvara s nediljnom mašom u Hercegovini.

PETROVO SELO – Na nediljnom PETNO-festivalu su nastupili uz ostalo i školski tamburaši. Njih je vidio i sambotelski privatnik József Unger ter njegova familija, i odlučili su se da će sponzorirati bijelu majicu za ove male muzičare. Tako su naši tamburaši nedavno dobili „uniformu“, na koj se sa plavimi slovami piše „Tanke žice“. Ovo ime nosu odsad učeniki majstora tamburaša Rajmunda Filipovića. Novo rublje će dica prvi put imati na sebi na svetačnosti otvaranja školskoga ljeta.

Intervju

Razgovor s ravnateljem santovačke hrvatske škole o radu i planovima za budućnost

Jose Šibalin: Izgradnjom kulturne autonomije zakoračili smo na put koji nas vodi u ljepšu budućnost

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Na svojoj posljednjoj sjednici Skupština HDS-a uz drugo prihvatila je izvješće o prošlogodišnjem radu santovačke hrvatske škole. Koje su glavne crte izvješća?

Nije riječ samo o prošlogodišnjem radu, već o cijelome proteklom razdoblju od preuzimanja santovačke škole na održavanje do danas. Iz izvješća, koje je jednoglasno prihvaćeno, vidi se pozitivan razvoj ustanove, od prvih poteškoća i samog preuzimanja 2000. godine do njezina funkcioniranja. S promjenom Manjinskog zakona 2004. godine, čime je omogućena izgradnja kulturne autonomije nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj, riješeno je i pitanje financiranja manjinskih odgojno-obrazovnih ustanova. Osjetno je poboljšanje u odgojno-obrazovnom radu, i u uvjetima za rad. Znatno je porastao broj učenika, ali jednako tako i ugled santovačke škole, koja je međudobno zauzela ono svoje zasluženo mjesto u školstvu Hrvata u Mađarskoj koje joj i pripada. Svake godine 5-6 pa i 7-8 njezinih učenika svoje školovanje nastavlja u jednoj od naših hrvatskih gimnazija. Radimo prema programu izrađenom za hrvatske škole u Mađarskoj, kako bi što više naše djece, od vrtića do mature, prošlo kroz sustav hrvatskih narodnosnih ustanova. Nastojimo da što više hrvatske djece prođe

naše škole, i u tome prilično dobro uspijevamo. Što je još pozitivnije, to nisu samo učenici iz Santova, već i iz okolnih naselja, koja su svoje školovanje započela ili nastavila u Santovu, a zatim i u našim gimnazijama. Tako mogu spomenuti djecu iz Čavolja, Gare i drugih mjesta, da ne nabrajam svih 14 naselja odakle imamo učenika. Bitno je da ta djeca, iako neće svi svoje školovanje poslije mature nastaviti na fakultetima, ali će vrativši se u svoja mjesta, biti pokretačka baza koja će raditi na oživljavanju i jačanju hrvatske samosvojnosti. To nam je dugoročni cilj, kako bismo sve više dobro obrazovanih mladih ljudi, odgojenih u narodnosnom duhu, dali našoj hrvatskoj zajednici u Mađarskoj.

S kraja 90-ih, a još više od 2000. godine kada je HDS preuzeo ovu ustanovu, očigledan je porast broja učenika, i općenito razvoj škole. Na koji je način došlo do toga, koliki je broj učenika danas?

Budući da nam je otišlo 15 učenika iz 8. razreda, stoga njih već ne ubrajam. S deset prvaka imat ćemo 101 učenika. Očekujemo da bi se još i tijekom ljeta moglo upisati novih učenika, kao što to biva svake godine. Nadamo se da će se broj učenika još povećati iako nam je pri tome najveći problem ograničenost smještaja u učeničkom domu.

Danas možemo primiti 45 učenika, a već od prošle godine nekoliko naših učenika iz bližih naselja nismo mogli primiti, pa oni svaki dan putuju redovitim autobusom. Cilj nam je da svi učenici sa strane mogu dobiti smještaj u domu. To bi bilo idealno za učenje hrvatskoga jezika jer se odgojno-obrazovni rad najuspješnije može ostvarivati ako su djeca čitavo-ga tjedna zajedno. Tako ne samo u nastavi, već i u slobodno vrijeme mogu rabiti hrvatski jezik. Znamo da sve manje djece donosi znanje jezika od kuće, ono se stječe ponajprije u školi, domu i vrtiću. Na temelju toga pokrenuto je proširenje odnosno izgradnja novog učeničkog doma s 80 postelja. Svi znamo da je cjelotjedni boravak djece od presudnog značenja zbog ozračja i jezične sredine.

Kako stoji stvar oko izgradnje novog učeničkog doma, kojim tijekom i kada bi se ona mogla ostvariti?

Prepoznajući koliko je bitno da se u svakoj regiji po mogućnosti stvori jedna dvojezična škola, vidjevši kako je sve više zainteresiranih za našu ustanovu, da postoje uvjeti za njezin daljnji razvoj, HDS si je zacrtao obnovu santovačke škole i izgradnju novog učeničkog doma. Budući da u Budimpešti imamo odgovarajuću zgradu, a u Pečuhu je nedavno predano novo školsko zdanje, obnavlja se i učenički dom, sljedeći bi korak trebao biti razvoj santovačke škole. Najpreči je cilj izgradnja novog učeničkog doma jer se stara zgrada ne može prilagoditi postojećim potrebama, pa je tako i jednostavnije. Radi toga kupit će se nekretnina od santovačke samouprave, a ovih bi se dana trebao potpisati kupoprodajni ugovor, te ugovor o primopredaji školskih zgrada u trajno vlasništvo HDS-a. Tako bi se na kupljenom zemljištu, koje će biti u vlasništvu HDS-a, izgraditi novi dom po suvremenim, europskim standardima. Ne bi to bio samo učenički dom, već bi služio i drugim potrebama. U njemu će biti smještene i popodnevne učionice koje će se rabiti i u nastavi, jer već ni sada nemamo dovoljno učionica, stoga ne možemo ni primiti više učenika. Predvorje bi pak moglo poslužiti za razne školske svečanosti, popodnevne te kulturne i razne druge priredbe mjesne Hrvatske zajednice. Ujedno bi to mogao biti i metodički centar za dvojezičnu nastavu, središte mjesne hrvatske samouprave i okupljanja pripadnika hrvatske zajednice. HDS ima sredstva za kupnju spomenute nekretnine, a zatim bi trebala početi izrada dokumentacije kako bismo putem natječaja mogli tražiti sredstva za izgradnju.

Kratka ocjena rada u drugom polugodištu? Ima li kakvih promjena u osnivačkoj povelji ili pedagoškome programu; ako ih ima, koje su to?

Mijenjali smo dvije stavke, jednu koja se odnosi na poseban, pojedinačni tretman učenika, i drugu kojom se uređuju putni troškovi učenika koji putuju. Prema zakonu

svaka stavka mora se posebno naznačiti kako bismo mogli dobiti državnu potporu. To su promjene posve tehničke naravi, a u samome radu neće biti promjena.

Prošla je godina bila je uspješna što se tiče nastave, ali jednak tako obilovala je brojnim kulturnim sadržajima. Prije svega zapaženim nastupima folklorne skupine i pjevačkoga zbora na županijskom susretu hrvatskih plesnih skupina, pjevačkih zborova i solista. Naši su učenici u kategoriji plesa, kao najbolji, izborili mjesto na svečanoj završnici, a pjevački zbor dobio je posebnu nagradu Županije. Imali smo već tradicionalne školske programe za Božić i za kraj školske godine, u kojima su sudjelovali svi učenici. Osim toga sudjelovali smo na svim natjecanjima u okviru Croatiae, od recitiranja do likovnih ostvarenja, hrvatskoga jezika i narodopisa. Isto tako i na regionalnim natjecanjima iz matematike i drugih predmeta. Po završetku školske godine priredili smo deveti put zaredom Malu ljetnu školu hrvatskoga jezika s osamdesetak sudionika, a unatoč oskudnijim sredstvima koja smo osvojili putem raznih natječaja uspjeli smo je uspješno organizirati.

Iza nas je godina koja je obilovala i nastavnim i izvannastavnim aktivnostima. U neku ruku bila je to priprema za događaj godine jer, kao što je poznato, ove jeseni slavi se 60. godišnjica hrvatske škole u Santovu. Na koji će se način ona proslaviti, kako se pripremate za ovu svečanost.

Zapravo već tijekom prošle školske godine započeli smo pripreme. Svakako ćemo nastojati okupiti sve naše bivše učenike, učitelje i nastavnike, te ljude i ustanove koje su nas pomagale, te prijateljske škole. Nastojat ćemo na dostojan način organizirati proslavu, prisjetiti se svih onih trenutaka u razvoju škole od početka 1946. g. pa do prijelomnih 50-ih godina, kada je naše školstvo bilo u krizi, zatim 60-ih godina kada je u Santovu uvedena dvojezičnost, 70-ih kada je škola postala okružnom ustanovom i 90-ih kada je opet bilo kriznih trenutaka u financiranju manjinskih škola. Naravno, do ponovnog uspona koji je počeo 2000. godine nakon preuzimanja škole od strane HDS-a, čime je otvorena nova stranica u povijesti santovačke škole, ali i školstva Hrvata u Mađarskoj. Santovačka je škola 1946. bila zvijezda vodilja koja je pokazala put kako pokrenuti školstvo Hrvata u Mađarskoj, koja je za nekoliko desetljeća dala velik broj kadrova koji su privrženi svojoj narodnosti, i postala rasadnikom hrvatske inteligencije u Mađarskoj.

Danas to nastavljamo ostvarivanjem kulturne autonomije i izgradnjom institucionalnog zaleda. Primjer naše škole, koja je bila začetnikom ostvarivanja kulturne autonomije, postao je putokazom Hrvatima, ali i svim ostalim manjinama u Mađarskoj, na putu koji nas vodi u jednu ljepšu budućnost.

POZIVNICA u Gornji Četar Na svetačnost 50. jubileja revolucije 1956.

Samouprava Gornjega Četara Vas najsrdačnije poziva 12. augustuša, sobotu, na svetačnost 50. jubileja revolucije 1956. i na Seoski hrvatski dan.

Program:

- 9.45 Susret u Gorici pri gostionici Gojak
- 10.00 Pogledanje Muzeja Želznoga zastora – predavač je osnivač muzeja Šandor Gojak.
- 12.00 Obid – Gostionica Gojak
- 14.00 Svetačni program okrugle obljetnice **revolucije 1956.** u šatoru za kulturnim domom.

Pozdravne riči:

Mišo Horvat, načelnik Gornjega Četara
 Čaba Horvath, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave
 Spominjanje na 1956. ljeta

Predavač:

Attila Katona, Visoka škola „Dániel Berzsenyi“ Hrvatske jačke
 – „U tuđoj zemlji od lita 1956“ – Misli jednoga nekadašnjega Četarca
 18.00 Skupna večera
 Bal – Mlada generacija iz Hrvatskoga Židana

13. augustuš, nedilja

- 10.00 Taborska sveta maša – celebrira farnik iz Ratištofa, dr. Anton Kolić
- 11.00 Posvećenje spomen-ploče za poginule u I. i II. svitskom boju (U parku za crkivom)
- 14.00 Povorka kulturnih grup u selu
- 15.00 Folklorni program. Nastupaju:
 - HKD Gradišće – Petrovo Selo
 - Jačkarni zbor Djurdjice – Sambotel
 - Tamburaški sastav Žice – Hrvatski Židan
 - Jačkarni zbor iz Narde
 - KUD Zviranjak – Priska
- 18.00 skupna večera
 Bal – svira petrovski Timar-trio

SERDAHEL – Od serdahelske župe oprostio se župnik Vilim Harangozo, koji je 19 godina obnašao dužnost župnika u Serdahelu, Mlinarcima i Pustari, a prijašnjih godina u Sumartonu i Petribi. Za vrijeme njegove službe izgrađena je crkva u Mlinarcima, Serdahelu i Pustari, a u Sumartonu je obnovljena. Uz njegovo ravnanje sakupljene su stare kajkavske crkvene pjesme i molitve te objelodanje u knjizi „Nebeska ruža“. Vilim Harangozo, hrvatski svećenik, pokušavao je održavati dvojezične mise u pomurskim crkvama, učio djeci hrvatske molitve. S njegovim odlaskom hrvatsko pomursko područje ostalo je bez ijednoga hrvatskog svećenika. Vjernici triju naselja zahvalili su njegov rad i zaželjeli mu mnogo sreće u Kisegu, kamo je premješten, bliže svome rodnom mjestu, Petrovom Selu.

SERDAHEL – Dok se učenici osnovne škole odmaraju, u školskoj zgradi se obnavljaju učionice da bi djeca od rujna mogla učiti u ljepšem ozračju. Mjesna samouprava naselja još lani uspješno se natjecala kod Zapadno-zadunavskoga regionalnog savjeta za adaptaciju škole, preko kojeg je dobivena potpora od 15 milijuna forinti, a uz to je dodala još 4 milijuna. U prvoj etapi je predan obnovljen informatički kabinet s najmodernijim uređajima (9,5 milijuna forinti), u drugoj etapi je promijenjen pod u gimnastičkoj dvorani i obnovljena rasvjeta školske kuhinje (3,2 milijuna forinti), a posljednja faza upravo se sada odvija: obnova poda u 12 učionica (6 milijuna forinti).

PETRIBA – Posljednjeg vikenda u srpnju u malome pomurskom naselju prvi put je organizirano druženje manjinskih samouprava u Pomurju. Na tom danu bili su nazočni predstavnici hrvatskih i romskih manjinskih samouprava iz Bečehela, Letinje i Petribe. Prilikom druženja natjecalo se u kuhanju gulaša i priređen je nogometni kup među ekipama pojedinih ulica. Uz goveđi paprikaš, grahov gulaš, fileki paprikaš te paprikaš od zeca nije nedostajala ni kapljica. Petripčani s ovom priredbom željeli su pokrenuti tradiciju koja bi okupljala manjine, a osim takvih zabava udružili bi se i u rješavanju raznih problema koja se tiču manjina.

Sjednica Zemaljskog odbora

Saveza Hrvata u Mađarskoj

Predsjednik Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj Martin Išpanović – na poticaj Predsjedništva, odnosno pripremnih odbora za hrvatske manjinske izbore Saveza i Hrvatske državne samouprave, za 28. srpnja sazvaio je zajedničku sjednicu ZO-a, koja se održala budimpeštanskom središtu HDS-a s početkom u 10.30 sati.

Članove ZO-a i Pripremnog odbora HDS-a te goste, predsjednika HDS-a dr. Miju Karagića, predsjednika Nadzornog odbora Saveza Miju Štandovara, odvjetnika dr. Attilu Buzala (u odsutnosti predsjednika ZO-a M. Išpanovića koji je bio na ljetovanju u inozemstvu, pozdravio je predsjedatelj, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac.

Nakon jednoglasnoga prihvatanja zapisničarke Klauđije Völgyi i predložene jedine točke dnevnoga reda: „Najvažnije zadaće Saveza Hrvata u Mađarskoj poslije registriranja na popis birača Hrvata u Mađarskoj po našim naseljima“, predsjedatelj je čestitao svima na udjelu glede registriranja Hrvata koje je proteklo, zasada se tako čini, uspješno jer ako se na izbore pođe sličnim poletom, hrvatskih samoupravnih zajednica po regijama bit će više nego dosad. U tome pogledu – kako je rečeno – Baranja i Gradišće prednjače. Cilj je zajedničke sjednice – prema načelima i odlukama donesenim na nedavnom kongresu – iniciranje i daljnje održavanje jedinstvene i, ustreba li, zajedničke liste za sve one osobe koje se žele kandidirati za hrvatske zastupnike pod okriljem SHM-a. Radi toga su istaknuti posebni kriteriji, tko sve može sudjelovati u Savezovoj listi, a koji treba da potvrde znanje hrvatskoga materin-

skog jezika, pripadništvo hrvatskoj zajednici te svoju aktivnost.

Uzgod rečeno, istoga je dana, sat prije, na navedenu dnevnu temu zasjedalo Predsjedništvo SHM-a i Pripremi odbor za izbore HDS-a. Dakle, došlo je do zajedničkoga sporazuma glede usvajanja stava da će na zajedničkoj Savezovoj listi krenuti Baranja, Bačka te Budimpešta s okolicom, a na koalicijskoj će se pridružiti zalsko Društvo Horvata kre Mure i Šomođ. Gradišće će krenuti na posebnoj listi. Za posebnu listu, prema nazočnome predsjedniku Marku Kovaču, odlučilo se i Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva u Kapošvaru. Mandati za članstvo buduće Skupštine, gdje bi bilo 39 zastupnika, trebali bi se podijeliti, odnosno ustanoviti na demokratski način, uz odgovarajuće kriterije: koliki je broj registriranih birača po županijama, koliki će biti možebitni broj hrvatskih samouprava te broj Hrvata prema brojidbi iz 2001. g.

Prvu inačicu priopćio je Đuso Dudaš, drugu Marija Pilšić i Čaba Horvath, a treću Jože Takač i Vince Hergović, koja je i prihvaćena prema sljedećoj raspodjeli mandata po županijama: Baranjska 11; Bačka 5; Budimpešta 4; Peštanska 1; Đursko-mošonskošopronska 4; Željezna 6; Zalska 5; Šomođska 3, što ukupno iznosi 39 budućih skupštinskih zastupnika Hrvatske državne samouprave.

Prihvaćen je prijedlog Peštanske i Zalske županije da će se djelatnost stolnobiogradske hrvatske samouprave uskladiti i podupirati.

Obrasce kandidata odnosno mandata SHM treba ovjeriti najkasnije do 27. kolovoza. *m. d.*

Fišijada u Baji

Na XI. Fišijadi u Baji koja je, već po običaju, održana početkom srpnja, ponovno je priređeno veliko pučko slavlje. Unatoč tome što obnova središnjega gradskog trga, Trga Svetog Trojstva, nije dovršena, riba se na trgu i u užem središtu grada opet kuhala u više od 2000 kotlića, a po procjenama okupilo se 50-60 tisuća gostiju i posjetitelja. Nakon više godina nije bilo organiziranog okupljanja bačkih Hrvata, ali su mnogi od njih bili rasuti po trgu. Došli su i Hrvati iz drugih regija, među njima više onih koji još od njezina pokretanja 1996. godine redovito sudjeluju bajskoj Fišijadi. Isto se može reći i za goste iz Hrvatske, budući da se ekipa osječkoga Hrvatskog radija godinama vraća u Baju, a stalni su gosti i iz drugih slavonskih naselja. Bajsku su Fišijadu prvi

put posjetili i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Stanko Nick sa suprugom, te konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Pečkaj Njikoš sa suprugom, koji su na poziv gradonačelnika Pétera Szélla sudjelovali prijemu održanom u gradskoj kući. Za brojne uzvanike riba se poslužila na terasi Hotela „Duna“. Predstavnici diplomatskih predstavništava Republike Hrvatske tom su prigodom obišli i bačke Hrvate na trgu, a na čašicu vina zadržali su se kod predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Jose Ostrogonca, koji i sam redovita kuha ribu sa svojim prijateljima i gostima. U popodnevnom programu nastupio je i bajski Orkestar „Čabar“, koji je i tijekom večeri zabavljao okupljene u jednoj od središnjih gradskih ulica

S. Balatinac

Pres-konferencija o Phare CBC-projektu

Trodnevno „Umočko veselje“ ovoga vikenda

U umočkom Seoskom stanu 28. julija je održana pres-konferencija o približavajući bogati programi skupnoga projekta Phare CBC, dvih susjednih općin, Hečke i Umoka. Umočki načelnik Attila Horváth je predstavio novinarom trodnevnu manifestaciju u koj će aktivno sudjelovati oko sto ljudi, dokle će cijelo selo, vjerojatno na nogu biti spravno, od 11. do 13. augustuša. Cilj ove, od Europske unije podupirane, priredbe je da u Svitskom jerbinstvu sačuvanom području, polag Niuzaľjskoga jezera ponudi turistom privlačne dogodjaje, a prik toga spasi za budućnost zdavno pozabljene običaje hrvatskoga pira. Notar dvih općin dr. Zsolt Jakab je govorio o biciklističkoj mini-konferenciji ka će se odvijati u Hečki dopodne 11. augustuša, na koj će se polemizirati o infrastrukturi biciklističkih stazov, održavanju ter obnavljanju. Ovput će biti predstavljena i biciklistička karta ka će sadržati četire nove tematične linije za ljubitelje ovoga sporta. Žuža Horvat, projektantica i domaćica Umočke svadbe, ukoliko je nacrtala trodnevni program u kom glavna točka, inscenirana svadba, će se odigrati nedilju od 17 uri. Prlje toga 11. augustuša uvečer gledatelji će u Seoskom stanu moći sprohadjati kako se isprosi divovka pri umočki hiža, kako daje zbogom zaručnjak dičačkomu žitku. Ovom prilikom će nastupiti projektni partner Umoka KUD Hajdenjaki iz Dolnje Pulje, ter mjesni folkloriši, kot i tamburaši. Iz fotoalbuma Károly Hospelya pak se otvara izložba sa mjesnimi svadbenimi običaji na slika. Drugi dan od ranoga jutra teče pripremljanje na veselje, zainteresirani će moći u tijeku pogledati kakova djela su pri stanu oko te sve-

tačnosti. Klat će se svinja, peč će se kruh, kolači, postaviti će se šator, a ki kani, more kušati i izabrane falate. Kako smo jur napisali, najveća atrakcija slijedi u nedilju kada će Hrvatsko kulturno društvo Kajkavci u insceniranoj predstavi u povorki, crikvi, na pozornici prikazati Umočko veselje. Koreografiju je napravio umjetnički dirigent ansambla Štefan Kolosar, na osnovi diplomskih djel Ildike i Andike Krajčić. Za glazbeni dio pak je zadužen Ivan Sallmer. Poslije toga svi će biti pozvani na pirovnu večeru, kade će se morati „platiti“ s umočkim garašom/dukatom. Ulogu zaručnice igra Estera Grubić, a mladoženja će biti Jožef Kozak, ki se je u stvarnosti zapravo jur jednoč oženio. Ki će se ganuti ovoga vikenda u spomenuto gradišćansko selo, moć će diozitati na autentičnoj seoskoj svadbi ka je stopostotno obradjena na kajkavskom dijalektu i tradiciji, po koj su se udavale umočke divovke i ženili junaki prlje 60-70 ljet. Gdo pak izostavi živu priliku, kasnije će moći na DVD-u pogledati zgoditke Umočkoga veselja, na što se jur jedno ljeto dugo pripremljaju oduševljeni „Kajkavci“, a s njimi skupa i cijelo naselje.

-Tiho-

Na sredini umočki načelnik Attila Horváth s novinari

Umočko veselje je pred kratkim predstavljeno i u Đakovu

SUMARTON – Udruga drvorezbara pod vodstvom Stjepana Radnaja i ove je godine priredila tabor drvorezbara na Kamanovim goricama, gdje su se okupili umjetnici amateri, većinom drvorezbari iz Pomurja, Međimurja i drugih krajeva Mađarske. Osim drvorezbara, koji su izrađivali manje kipove vezane uza život seljaka, stvarali su i slikari. Osim odraslih tabor su posjećivala i djeca iz naselja.

TILOŠ – Naselje blizu ušća rijeke Mure u Dravu svake godine organizira na Svetu Anu privremeno otvaranje graničnoga prijelaza. Mještani iz Legrada skelom prelaze žiteljima zbratimljenog naselja i provode svečani dan skupa. Inače, narečena naselja zajedno su izradila projekt za razne europske fondove i ubuduće željela bi ostvariti otvaranje graničnoga prijelaza na tome mjestu.

SERDAHEL – U Serdahelu 12. kolovoza održava se Dan naselja u čijim okvirima tradicionalno se priređuje Festival gibanica. U okvirima toga dana predat će se nova biciklistička staza što će uljepšati Zrinska garda iz Čakovca. Priređuje se i međunarodno natjecanje u ribolovu. Na kulturnom programu će nastupiti međimurski pjevač Mirko Švenda Žiga i KUD Kotoriba. Dan će se okončati vatrometom i zabavom.

BUDIMPEŠTA – Ured za nacionalne i etničke manjine nedavno je objavio izdanje pod naslovom „Proširivanje kulturne autonomije“. Studija je posvećena prvom susretu državnih manjinskih samouprava, koji je bio održan 11. i 12. ožujka ove godine u Baji. Uz uvodnu riječ predsjednika manjinskog ureda Antala Heizera, na 140 stranica može se pročitati i dobiti uvid u djelatnost i institucionalno zaleđe 13 nacionalnih manjina u Republici Mađarskoj.

Koljnofske „Golubice“

Ženska klapa iz Koljnofa od 24. lipnja do 3. srpnja sudjelovala je prvom susretu klapa iz iseljeništa, u domovini, u organizaciji Matice hrvatske. Cijeli se program odvijao pod pokroviteljstvom Republike Hrvatske. Susretu se odazvalo osam klapa iz cijeloga svijeta, uglavnom Dalmatinci ili potomci njihovih iseljenika. U subotu, 24. lipnja, niz koncerata počeo je u maloj dvorani Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog, uz nazočnost potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske Jadranke Kosor. Velika nam je čast i radost da smo sudjelovali ovoj turneji, i svakako će nam ostati u lijepom sjećanju druženje s klapama iz raznih zemalja: Argentine, Južnoafričke Republike, Novog Zelanda, Njemačke, SAD-a i Švicarske. Umjetnički voditelj cijeloga programa Joško Caleta program je sastavio tako da je svaka klapa otpjevala po dvije pjesme iz svog repertoara, a potom bi došli na pozornicu s pjesmama iz zemlje iz koje dolaze. Tako je koljnofska ženska klapa otpjevala pjesmu od L. Bardos „Hej igazítsad jól a lábod“, čime su postigli priznanje publike. Na kraju je i „naš“ Joško bio zadovoljan – stalno mu je nedostajalo malo paprike u pjesmi – svakim danom, svakim nastupom smo se sve bolje uvježbavale.

Nakon zagrebačkog nastupa slijedio je onaj u Crikvenici na prekrasnoj terasi hotela „Kaštel“, i dok smo pjevale koljnofsku narodnu Mlada roza mora znati, milovali su nas vjetrovi najljepšeg mora na svijetu. U zatarskoj „Areni“ klapa domaćin bila je „Intrade“, dugogodišnji prijatelj Koljnofaca. Na kraju svakog nastupa – što je bila ujedno i najljepša scena – tih 70 ljudi otpjevalo je tri pjesme: Da te mogu pismom zvati, Kroacijo,

iz duše te ljubim i U boj u boj iz opere Nikola Šubić Zrinski. Tako je to bilo i u atriju samostana Gospe Sinjske gdje smo nastupili pred prekrasnom publikom grada alke. Pod dojmom tih nastupa zaboravljali smo poteškoće, putovanje (a imali smo dobrog vozača, gosp. Štefa), pakiranje, žurbu, probe ... Nakon kratke plovidbe iz Splita, 28-og smo stigli u Velu Luku i imali nastup pred najbrojnijom publikom na pjaci crkve sv. Josipa. Sve su klapa iz dana u dan davale sve od sebe, a ljudi koji su nas slušali postali su dio ove velike ljubavi prema dalmatinskoj klapskoj pjesmi i Hrvatskoj. Da uživanju ne bude kraja, nastavili smo u restoranu „Ribar“ gdje su nas vrlo lijepo ugostili, stavili na stol bogatstvo mora i ljubaznost domaćina. Šesti je nastup bio u Podgori na ljetnoj pozornici Galebova krila. Pjevanje pod vedrim nebom, romantični ugođaj nas je duboko dojmio. Nakon dobrodošle jednodnevne stanke, u subotu, 1. srpnja, klapa su nastupile na trgu Brce u Kaštelu Starom. Ovaj puta su nam se pridružili Klapa HRM „Sveti Juraj“ i „Delmium“. Vrhunac tih deset dana slijedio je 2. srpnja na trgu sv. Mihovila gdje smo pjevali na 40. jubilaranom koncertu Festivala dalmatinskih klapa. Bilo je i paprike stvarne (što smo darovale Joški Caleti) i pjesničke, bilo je osmjeha i suza radosnica. Ako Bog da – i Matica – vidimo se za dvije godine na sljedećem susretu klapa. Donde nam ostaje jedino i dalje pjevati, čuvati naše hrvatsko naslijeđe i predati ovu ljubav našoj djeci. Velika hvala na ovom putovanju dr. Franji Pajriću i našim obiteljima.

Ildiko Bunjevac Pajrić

„Krilati momak“ u Kaćmaru

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, u petak, 23. lipnja, u Kaćmaru je predstavljena nova knjiga pripovjedaka Balinta Vujkova pod naslovom „Krilati momak“. Kako nas je izvijestila predsjednica Anica Matoš, predstavljanje je održano u prostorijama hrvatske samouprave u mjesnoj Narodnosnoj kući, a bunjevački Hrvati okupili su se u lijepom broju. O knjizi, u kojoj je sabrano preko pedeset hrvatskih narodnih pripovjedaka i bajki, bunjevačkih i šokačkih Hrvata iz Vojvodine i Mađarske, glavninom do sada neobjavljenih, te o životu i radu Balinta Vujkova, govorili su urednik izdanja, književnik Milovan Miković te lektorica i recenzentica, jezikoslovka Sanja Vulić iz Zagreba. Predstavljanju su nazočili i gosti iz Budimpešte, predsjednik Glavnogradske hrvatske samouprave Stipan Vujić i predsjednica HMS-a XI. okruga Anica Petreš-Németh.

Trenutak za pjesmu

Vladimir Nazor

Seh duš dan

Se zvezdi su sjale,
Kad san te rodila;
Tice su kantale,
Kad san te dojila;
A kad pere sahlo
I magla nas krila,
Ja san te va črnu
Zemlju položila...
Ninaj, nanaj, lepi sin!
Na grobe ti je ružmarin.

Na glavun tvojun san
Pet sveč posadila,
Od ust otkidala,
Dok san ih kupila.
Ki te majki dal je,
Sran ga je ped manun,
A vas svet rugal je
S tun mojun se ranun.
Ninaj, nanaj, lepi sin!
Tvoj otac je gospodin.

Skroz moj dom je črna
Tica preletela;
Skroz lug me peljala,
Dok me tu dovela;
Kot da zver me tera,
Su noć san bežala
Ter trudna i strta
Na tvoj grob san pala...
Sine lepi, slatko spi!
Na grobe ti mat leži.

Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj

Uspjelo veče „Sabad felda” u Donjem Sentmartonu

U Donjem Sentmartonu je održano prvo ovogodišnje veče „Sabad felda”. Organizatori ove večeri primijenili su nove forme u održavanju ove kulturno-prosvjetne priredbe. U toku prošle godine pokazalo se da predavanja nisu bila organizirana najbolje. Mnoga korisna predavanja nisu postigla željene rezultate. Da bi to izbjegli, priređivači ove večeri u Donjem Sentmartonu odlučili su da pored predavanja izvedu i mali kulturno-prosvjetni program. Prije predavanja omladinci DIS-a otpjevali su omladinsku himnu; jedna omladinka recitirala je na hrvatskom jeziku pjesmu „Koreja”; kulturno-prosvjetna grupa DIS-a otpjevala je, također na hrvatskom jeziku, pjesmu „Drugarska se pjesma ori”. Poslije toga je mjesni povjerenik za kulturna pitanja Ana Tetrić održala predavanje „Borba korejskog naroda za slobodu”. Predavanje je bilo veoma pažljivo saslušano. Kada je Tetrić Ana završila svoje izlaganje, mnogi slušaoci su se javili za diskusiju. Između ostalih, u diskusiji je učestvovao i član zadruge Marjan Bošnjak, sekretar mjesnog savjeta, koji je istakao da korejski narod podnosi ogromne žrtve za svoju slobodu, ali da će on uspjeti da strese sa sebe robovske lance. Član zadruge, Janić Pavle podvukao je u svom kratkom govoru da će se Južni Slaveni zajedno sa mađarskim radnim narodom boriti za očuvanje mira. Na kraju ove uspjele večeri omladinci su otpjevali još nekoliko pjesama na mađarskom i srpsko-hrvatskom jeziku.

Đura Živković

(Naše novine, 23. novembar 1950., str. 3)

Ivan Ivančan (1927. – 2006.)

U 79. godini života, 3. kolovoza u podravskim Molvama umro je istaknuti etnolog Ivan Ivančan. Rođen je 15. lipnja 1927. godine. Etnolog i etnoko-reograf, studirao je etnologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje je i doktorirao s temom „Podrijetlo i veze korčulanskih kumpanija”. Bio je voditeljem plesnog ansambla Lado, Joža Vlahović, radio je u Etnografskom muzeju, Institutu za etnologiju i folkloristiku, utemeljitelj je Zagrebačke škole folkloru i Međunarodne smotre folkloru. Objavio je mnoštvo knjiga o hrvatskom folkloru i narodnim običajima, a njegova djela dragocjen su izvor za proučavanje povijesti i porijekla plesova u Hrvatskoj od 13. stoljeća do danas. Autor je 117 koreografija, radio je za film i kazalište, dobitnik je brojnih hrvatskih i međunarodnih priznanja za rad na području folkloristike.

Svi učenici koji su pohađali Osnovnu i srednju školu Miroslava Krleže u Pečuhu dobro poznaju Đulu Krekić-Šimo koja je nakon 32 godine radnog staža u školi nedavno otišla u mirovinu. Bila je Tetica svih učenika.

Teta Đula rođena je u Kačmaru u hrvatskoj obitelji kao jedino dijete. Kao djevojčica se školovala u svome rodnom selu. Obitelj joj je stanovala u Senti (dio Kačmara). Roditelji su joj bili Mariška Ispanović i Stipan Krekić, oboje rodom iz Kačmara. Kao što sam od gospođe Đule saznala, ona je već u mladim danima bila djelatna na kulturnom polju. Već kao desetogodišnja djevojčica nastupala je na pozornici kačmarskoga kulturnog doma. Još se i danas sjeća da je tada pjevala pjesmu: „Di si, da si, moj golube bijeli, što se ne ja- viš ...”.

Dakako, kod njih se u kući uvijek govorilo hrvatski. Majka joj je šivala prekrasne bunjevačke nošnje, među ostalima napravila je više kompleta i za svoju kćerku koja je od 1959. do 1965. godine bila članica kulturnoga kruga u Kačmaru. Osim plesa i pjesme

Naša Tetica

u KUD-u, teta Đula je odigrala i nekoliko uloga u raznim kazališnim komadima s amaterskom glumačkom družinom. Sudjelovala je u komadima: Dva bila gavrana, Šaran, Katica. Članovi društva su tjedno probali u kulturnom domu ili u svojim kućama uz pomoć Ljubinka Mandića. Kačmarski KUD je gostovao u raznim hrvatskim naseljima, npr. u Lukovišću, Lipovi, Martincima.

Godine 1965. prestala se baviti folklorom, naime, te godine se udala za kačmarskog mladića Jánosa Simóa. Zatim su Tetica i njezin muž dobili kćerku Janju. Kada se gospodin Šimo 1969. godine zaposlio u Pečuhu, cijela obitelj ga je pratila. Budući da su im roditelji i rođaci ostali u Kačmaru, obitelj je svakoga drugog tjedna posjećivala rodni kraj. Godine 1974. teta Đula također se zaposlila u gradu, i to u Osnovnoj i srednjoj školi Miroslava Krleže. Radila je dvije godine kao odgajateljica, a zatim sljedećih 30 godina radila je na porti. Braćni par Šimo je kasnije i svoju kćerku upisao u tu školu. Majka joj je postala i član roditeljske zajednice. Dakle osim portirskih obveza tetica se bavila i organizacijom balova, blagdana i drugih svečanosti. Pokraj nje je odraslo mnogo naraštaja. Tetica je 2004. napunila 60. godinu, a tada je izgubila i svog muža. Nakon toga je još dvije godine radila na porti već lijepo obnovljene škole. Godine 2006. konačno je otišla u mirovinu. Od tada svakodnevni život provodi u lijepo uređenoj obiteljskoj kući. Najviše vremena posvećuje svojoj kćerci i njezinoj obitelji. Teta Đula ima i svoj hobi: ručni radovi.

Osim njih Tetica još uvijek voli dobru glazbu, ples, ali najdraže joj je kada može biti zajedno s unukom Jasminom.

Renata Božanović

ALJMAŠ – U suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i osnovne škole, od 21. do 23. kolovoza 15 učenika hrvatske skupine aljmaške Osnovne škole Mihály Vörösmartyja boravit će u ljetnom taboru, koji će se održati na konjičkom salašu u obližnjem Jankovcu. Kako nam reče učiteljica hrvatskoga jezika Valerija Petrekanić Koszó, bit će to dobra prigoda da djeca vježbaju hrvatske plesove, pjesme i materinski jezik, a salaš je idealan za odmor, kupanje, ribolov i druge zabavne sadržaje za djecu i odrasle.

BREME – U tijeku su radovi na graničnome prijelazu Breme, i to na izgradnji terminala. Radovi bi po planovima trebali biti završeni do 15. rujna. Bremenski načelnik József Heindl pokrenuo je inicijativu da bremenski prijelaz ne budu samo mađarska već i hrvatska, tj. zajednička vrata, donosi županijski list.

KIJEVO – U malom selu Kijevu, u Dalmatinskoj zagori, u podnožju planine Dinare, 28. i 29. srpnja održani su 5. kijevski književni susreti posvećeni ovoga puta bardu hrvatskoga pjesništva Tinu Ujeviću. Kijevske književne susrete odlikuje čitanje i popularizacija poezije među stanovnicima Kijeva, i oni su prerasli u manifestaciju koja iz godine u godinu privlači sve veći broj sudionika u Kijevu i na guvno jednog od inicijatora i organizatora susreta Stipana Matoša, Kijevčana sa stalnim boravkom u Zagrebu. Prvoga dana susreta pjesnici koji su se našli u Kijevu nastupili su na tri kijevske lokacije uz glazbenu pratnju čitajući svoje stihove. Prije podne drugoga dana proteklo je u znaku znanstvenoga skupa koji je za temu imao život i rad hrvatskoga književnika Tina Ujevića, kojemu je tom prigodom otkriveno i poprscje u Kijevu. Subotnja večer bila je u znaku susreta na Matoševu guvnu gdje su pozvani pjesnici nastupili, uz klapsku i glazbenu pratnju i gdje je predstavljena nova zbirka pjesama jednog od najpoznatijih hrvatskih pjesnika mlađeg naraštaja Krešimira Bagića pod naslovom „U polutama predgrađa“. Ovogodišnji 5. kijevski susreti imali su i međunarodni karakter, čemu je pridonio i hrvatski pjesnik iz Mađarske Stjepan Blažetin.

Grahijada

Neviđeno pučko slavlje mohačke Šokadije

U organizaciji Šokačke čitaonice, u subotu, 5. kolovoza, u Mohaču je održana XIII. Grahijada, svojevrсни festival graha i mohačke Šokadije.

„Ovako veličanstveno još nije bilo nijedne godine“ kaže dopredsjednik Čitaonice Đuro Jakšić, još uvijek pod dojmom subotnjega pučkog slavlja.

Kako nas je podsjetio, prvih pet godina organizirano je natjecanje u kuhanju graha s 50-60 čupova, a onda zbog sve više prijavljenih sudionika nisu mogli odlučivati čiji je grah najbolji. Ta ionako svatko svoje smatra najboljim, u čemu ima puno istine. Stoga je odlučeno da Grahijada više ne bude natjecateljskoga karaktera, najvažnije je okupljanje, a festival je prihvaćen i od članstva i od sudionika, čiji broj iz godine u godinu sve više raste.

„Ono što nas ohrabruje jest da ima sve više mladih. Nakon 12-13 godina, sada na našoj priredbi kuhaju već i unuci prvih sudionika. Dolazi nam sve više gostiju iz okolnih naselja, ali i matične nam domovine Hrvatske, pa smo ove godine imali goste iz Duboševice i Osijeka, a već godinama nam se vraćaju ekipe Hrvatskog radija iz Osijeka i Pečuškog radija.“

Dok se grah tradicionalno kuhao u čupovima 3,5 – 4 sata, za posjetitelje je priredben bogat kulturni program. Od 15 sati okupljene je zabavljao mladi orkestar Šokačke čitaonice, Tamburaški sastav „Šokadija“. Prvi put organizirano je i prigodno igralište za djecu, koja su došla u pratnji roditelja, a pod vodstvom Beate Janković ona su plesala, pjevala, crtala čupove i zabavljala se. I za odrasle je upriličena plesničica, a okupljene su zabavljali Stipa Bubreg i TS „Šokadija“. Svirao je i TS „Orašje“, a u kulturnom programu nastupio je i zbor „Šokačke grane“ iz Osijeka.

Uvečer je na balu svirao Orkestar „Badel“, stoga su se sudionici mohačkoga pučkog slavlja mogli zabavljati uz tri šokačka orkestra. Za vrijeme zabave na kojoj je svirao „Badel“, „Šokadija“ je svirala na jednom, a „Orašje“ na drugom kraju ulice.

Premda nema točnih podataka o broju posjetitelja mohačke Grahijade, kako reče dopredsjednik Čitaonice Đuro Jakšić, pouzdano se zna da je bilo 120 prijavljenih sudionika, sa

stolovima za deset osoba, s ukupno 1200 gostiju, što je znatno više od lanjskih 800. Prema tome sa sigurnošću se može reći da se grah kuhao u više od 200, možda i umalo 300 kotlića. U organizaciji je sudjelovalo 15-16 ljudi, a ususret su izašli mnogi Mohačani koji su pomogli u uređivanju prostora, donošenju stolova, pravljenju rasvjete i svemu drugome, a to odaje veliko zanimanje ljudi i brigu da se pridonese uspjehu pučke veselice, zabavljanju mohačkih Hrvata.

Mohačka je Grahijada izrasla prostor ispred Čitaonice, pa se proširila i na susjednu ulicu.

„Zahvaljujem na pomoći grada Mohača, jer smo u Táncsicsevoj ulici dobili više prostora, dio susjedne ulice gdje su bili smješteni i obrtnici, izlagači, izrađivači i prodavači čupova. Lijepo vrijeme nas je poslužilo, sve je zanimljivije, ljepše i kulturnije, a nismo imali nikakvih problema“ ističe dopredsjednik Čitaonice i dodaje: „Nastojali smo da i oni mogu kušati grah koji ga nisu kuhali, stoga smo pripremili 100 obroka za sve one koji nisu imali svoj stol, da bi svi bili lijepo ugošćeni. Prvi put smo imali i informacijski šator, a putem razglasa obavještavali smo okupljeno mnoštvo o raznim mogućnostima i programima.“

Do sada neviđeno pučko slavlje potrajalo je do zore, a organizatori već najavljuju pripreme za iduću godinu kada će, kako vele, biti još bolje i sadržajnije. Grahijada je sada već nedvojbeno najveća i najuspješnija priredba Šokačke čitaonice, ujedno i gradska priredba koja okuplja sve više ljudi iz okolice, ali i šire, pa i inozemstva.

S. Balatinac

Petroviska kazališna turneja u Hrvatskoj

Ogulin, Karlovac, Tribalj, Selce

Naši kotrjgi su isprobali i neke zanimljivosti

U panziona u Dugoj Resi

Petrovišćani s domaćini pred tribaljskom crkvom.
Foto: Anton Ficko

Na početku ljeta srićno su sazidani najprije privatni, zatim stručni kontakti med Petrovišćani ter djelači Zorin doma u Karlovcu. Na osnovi toga povezivanja se je ostvarilo i gostovanje petroviske kazališne grupe u Karlovcu ter Ogulinu, a zahvaljujući dodatnim, jur postojećim vezam u Triblju ter Selcu, smo dospili toga vikenda i do Jadrana. 21. julija, petak, ujutro *Petroviški svati* su se otpravili na put, kojega su u cjelini s jilom i spalom skupa financirali domaćini, to znači Zorin dom. Panzion Frankopan u Dugoj Resi, naselju 15 km od Karlovca, je u svakom pogledu odgovarao našim očekivanjem. Prvi večer nas je čekao Kulturni dom u Ogulinu, i kako smo čuli, ov grad prvi put je primio Gradišćance na svojoj pozornici, unutar kulturnih dnevo. Iako smo mislili da je s tim kraj toga napornoga dana, najoduševljeniji su još mogli projti pri panziona u diskoteku, kade je Goran, naš poznanik i koordinator trodnevne turneje, pjevao i svirao sa svojim bendom. Nije dovoljno napisati da su naši na placi pokazali kako znaju kolo igrati, nego su s pjevači skupa odjačili i poznate turbofolk-šlagere, ki su zopet na topu i u naši aparati za MP3. Subotu, 22. julija, oslobodili smo se od jake vrućine u Karlovcu, i uživali na kupanju, dokle je šaka Petrovišćanov izabrala lutanje u gradu i osvježavanje polag hladnoga karlovačkoga. Petroviški glumci na inicijativu domaćinov su mogli izabrati med dvimi varijantami noćnoga nastupa. Naime, mogli smo predstaviti petroviske svadbene običaje pod vedrim nebom ili unutar dvorane. Suprot ha-

labure, zvuka od prometa, karlovačku noć je napunila jačka i igra. Kasno, pred polnoći smo zgotovili naš spektakl i vraćali se u svoj privremeni dom kade je održana prava svadba. Ovako smo za vrime večere i nehotice bili nazoči pri hrvatskoj svadbi, a ki se nij mogao dovoljno istrudjati, zopet se je spustio u pivnicu, u diskoteku na ples i druženje. Nedilja se je rano začela, ali nam ni bilo žao kad smo znali da to je u potpunosti slobodni program. U 11 uri smo morali biti u Triblju na maši, kade su nas čekali s pilom i jilom domaćini. U kafe-baru Nedjelka smo se obidvali i brzo se zatim otpravili u Selce da čim prije se hitimo u hladne vale u toj žgalini, ka nas je tri dane duго mučila. Pred našim odlaskom je zaplakalo i nebo, a grmljavina i lasikanje su nas pratili sve do Tribalja. Jedan valcer, zadnji gutljaj karlovačkoga, kušci gazdam, ki nas svenek neizrecivo srdačno primu, i hajde na put u Pinčenu dragu. No, te noći na to smo morali dost strpljivo čekati jer zavolj male autobusne nesriće (pošemerio se je uređaj za klimu) umjesto noći, dospili smo domom u biloj zori. Suprot toga, vjerujem da će u nami vik samo najlipše čuti izazvati spominki, karkad bude najprdošlo u pominku gostovanje kod najnovijih prijateljev.

Hvala za organiziranje, prijateljstvo i gostoprinstvo Zvonku ter Goranu u Zorin domu (ke srdačno čekamo u jesen s grupom), a takaj hvala dugoljetošnjim našim prijateljem u Triblju Josipi, Andjelku i Antonu, novinaru Večernjega lista!

-Timea Horvat-

Proštenje na Snježnu Gospu

Proštenje u čast Snježne Gospe, uz nazočnost mnoštva hodočasnika, proslavljeno je u Pečuhu u crkvi Snježne Gospe 5. i 6. kolovoza, sa svetim misama na tri jezika: mađarskom, hrvatskom i njemačkom. U skladu sa stoljetnom tradicijom ni ovoga puta nisu izostali mnogobrojni hodočasnici Hrvati iz naših baranjskih hrvatskih sela, ali ne samo iz njih. Slavlje je počelo svetom misom u crkvi svetoga Augustina koju je predvodio župnik László Báthory, te ophodom nakon mise koja je krenula prema crkvi na Brdici s brojnim crkvenim zastavama; pjevalo se i molilo na hrvatskom i mađarskom jeziku. U subotu u pola deset održana je u crkvi Snježne Gospe sveta misa na hrvatskom jeziku koju su služila dva svećenika iz Hrvatske: Josip Kolesarić iz Duboševice i Josip Kvesić iz Podravske Moslavine. Svetu misu pjevala su dva hrvatska zbora: Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa i Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška iz Kujinja, uz orguljašku pratnju Anice Posavac iz Šikloša. Istodobno je na otvorenome tekla misa na mađarskom jeziku. Poslije podne počeli su stizati hodočasnici, te je u šest sati počela litanija i sveta misa na otvorenome koju je služio pečuški biskup Mihály Mayer. I tako kroz cijelu noć uz misu i molitvu do nedjelje ujutro kada je nakon mise na mađarskom jeziku slijedila misa na hrvatskom jeziku koju je služio dekan župnik Stjepan Zagorac. Crkva je bila otvorena cijeloga dana i u nedjelju, molilo se i hodočastilo, a proštenje je završeno zajedničkim ophodom i svetom misom.

ŠAROK – Treba se voziti čak 37 kilometara da bi se iz baranjskoga Kneževa, preko graničnog prijelaza Duboševica, doputovalo do mađarskog sela Šaroka. U stvarnosti, ta su mjesta udaljena samo tri kilometra. Stoga je nedavno u sklopu Žetvenih svečanosti otvorena i granica kroz koju se prolazilo pješice i biciklom. Proslava žetve i natjecanje konjskih zaprega koje se ove godine održava već drugi put, privukli su više od 550 posjetitelja u mali Šarok koji ima samo 180 stanovnika. Šaročki načelnik i organizator slavja László Vajdics kaže da se o razvoju dobrih sadašnjih i budućih odnosa – koji su neizbježni jer će za nekoliko godina u ujedinjenoj Europi granice biti samo fiktivne – mora razmišljati već sada.

Natječaj

European Capital of Culture Pécs, 2010 – Natječaj za umjetničkog voditelja
vrijeme: 27. srpnja 2006. – 8. rujna 2006.
mjesto: Pečuh

Pečuško Gradsko vijeće poziva kandidate da se prijave na natječaj za umjetničkog voditelja programa European Capital of Culture – Pécs, 2010. Prijave se primaju do 8. rujna. Primarna odgovornost umjetničkog voditelja jest osigurati kakvoću i tematsku suvislost ECC programa, te njegovo predstavljanje na međunarodnoj sceni.

Uvjeti:

- visoka stručna sprema
- napredno znanje engleskog jezika
- iskustvo u organiziranju međunarodnih umjetničkih i kulturnih programa barem po dimenziji sličnih Pečuhu 2010
- temeljito poznavanje koncepta „Borderless City“
- opširno poznavanje različitih umjetničkih područja
- kriminalno nekažnjavanje.

Kandidati koji zadovoljavaju ove uvjete ostvaruju prednost:

- nekoliko godina nacionalnog i međunarodnog iskustva u ulozi menadžera i organizatora na području kulture
- doktorski studij
- konverzacijsko znanje drugoga stranog jezika.

Prijava treba sadržavati:

- nacrt za 2010 European Capital u kulturnoj godini 2010. te za programsku strukturu „pripremnih godina“
- nacrt za rad umjetničkog voditelja: kako će se njegove ovlasti uklopiti u menadžersko ustrojstvo pečuške lokalne vlasti te u postojeći sustav kulture
- potrebni materijal i financijsko ustrojstvo.

Uz to, potrebni su ovi dokumenti:

- opširan životopis
- ovjereni preslika diplome, magisterija ili doktorata
- službena potvrda o kriminalnom nekažnjavanju
- preporuka koja svjedoči o međunarodnom iskustvu u vođenju i organiziranju kulturno-umjetničkih programa
- izjava je li kandidat želi otvoreno ili zatvoreno vijećanje izbornog povjerenstva dok se ocjenjuju aplikacije.

Umjetnički voditelj bira se na razdoblje od datuma odabira do 31. prosinca 2011.

Prijave se primaju poštom u osam primjeraka na engleskom i mađarskom jeziku na adresu:

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata
Dr. Kunszt Márta alpolgármester
7621 Pécs, Széchenyi tér 1.
Više informacija na info@pecs2010.hu

Hrvatski čitalački tabor u Gornjem Četaru

Bizonjci i Petrovišćani najvećimi na ČITI

Kamenita zgrada na sredini dolinskoga zelenila je omiljena slika jur za već ke Petrovišćane ter i Bizonjce, ki ljeta dugo „hodočašću“ simo i ne bi izostavili ovo taborovanje, nekako svenek na kraju školskoga odmora. Kako kaže Edita Horvat-Pauković, peljačica ČITE, ljetos se je za ov tabor (od 31. julija do 4. augustuša) prijavilo 41 dite i provelo lipe dane uz učnju, vježbanje hrvatskoga jezika ter pri različiti naticanji. – *Najvećimi su ovde i ovput Bizonjci ter Petrovišćani, davno nisu bili došli Koljnofci, Undanci, falu nam i učeniki iz Hrvatskoga Židana, ali drago nam je da svako ljeto dođu dica iz Čepre-ga. Uspjeh našega tabora pokazuje i to da u našoj školi dica se boru za mjesto, a oni ki su jur završili osnovnu školu i oni se rado vraćaju k nam* – odgovori na pitanje nadzornica jezika u Gradišću, a ujedno i ravnateljica petroviške Dvojezične škole. Kako nadalje doznajemo od nje, programi se odvijaju jur po sličnom scenariju kot i u minuli ljeti. U tri grupa dnevno dvakrat, izmjenično se bavu temami diozimateljci, početo od povijesti, zemljopisa Hrvatske, povijesti Hrvatov u Ugarskoj prik jezičnih vježbov, dramskih igar do narodnih jačak na hrvatskom jeziku. Naravno da se u dodatnom vrimeu slobodno družu dica, tiraju labdu, slušaju muziku ili se igraju u parku. Med najpopularnije točke tabora i ljetos se ubrajaju šetnja i upoznavanje Gornjega Četara, plesačnica, noćna tura „Sova“ po koj se mjeri i hrabrenost dice, sportsko naticanje, ručna djela, crtanje majice, posjet muzeju Želizni zastor, kvizi, piknik i disko. Četvrtak, 3. augustuša, sve grupe su se predstavile s malim šalnim programom u ovoljetošnjem zatvaranju ČITE. Glavni cilj ovoga spravišća Edita Horvat-Pauković vik vidi u tom da skupaspravna dica nauču jačke, tance, pjesmice, brojalice, igre i to ne u obavezni okviru, nego u sprijateljivanju i druženju s jezikom i s prijateljci iz raznih djel Gradišća. Petrovišćanka Ana Zorica Timar prvi put je u Gornjem Četaru, došla je s mamom ka je učiteljica hrvatskoga jezika. Ona veli da si je našla i novu pajtašicu u peršoni Bizonjke Flore Šmatović. S njom skupa bižu, labdaju se, igraju stolni tenis, a pokidob su male dame poznavateljice i mode, na danu dostkrat se sliču i

Iako je godina skroz caparila, taboraši su veselo tancali

obliču novo rublje. Mala Ana, ka će u jesen začeti školu, hvalila je ondašnju grahovu juhu kot i makarone, no kako je istaknula, zato nje mama bolje kuha doma. Iako se dobro čuti, jur jako čeka i ljetovanje na morju kamo se pripravlja s familijom skupa. Ivan Vujčić, takaj iz Petrovoga Sela, diozimateljstvo u ovom taboru je dobio kot dar za I. mjesto na jezičnom naticanju. – *Ja sam drugi put ovde, jako mi se vidi da imamo puno programov. Napravu nam fanjsko jilo, moremo dugo budni biti i sve je onako slobodno. Iz Bizonje imam prijatelja, zove se Benjamin, nek čera smo se sprijateljili. Gornji Četar je lipo selo, i Pinku smo pogledali. Točka smo tancali malo, ja rado imam i to jer više volim vani biti nek u zaprtom, ali rado ću si naučiti i nove stvari. Ne znam je li će dojt moj prijatelj kletu, ali ja ću svakako dojt!* – je spravio u rič svoje čuti jedan od najboljih učenicov petroviške škole.

Uza to da dica moraju plaćati i odredjenu svotu za taborovanje, glavna organizatorica svenek išće i najde mogućnosti za pokrivanje strošak. To se je ljetos ostvarilo djelomično i uz financijsku pomoć Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj ter Manjinske zaklade u Željeznoj županiji. –*Tiho-*

Čeprežanka, Bizonjke i Petrovišćanke su se sprijateljile

Bizonjska ofrkana brigada

Koliko te vole?

U ljetnim danima imaš više vremena da se družiš, odlaziš na ljetovanje na nepoznata mjesta pa želiš i tamo steći prijatelje ili društvo. Jesi li već razmišljao ili razmišljala da li te vole u razredu, koliko te vole rođaci, znanci, jer sve to mnogo ovisi i o tebi, o tvome ponašanju. Odgovori iskreno na pitanja, i dobit ćeš neku približnu sliku koliko tvoji drugovi, prijatelji vole biti u tvome društvu.

- Trudiš li se da sa svim ljudima budeš u dobrim odnosima?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Pozdravljaš li srdačno sve poznate proslaznike?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Izbjegavaš li pričice sa svojim prijateljima o životu nepoznatih ljudi (govorkanja)?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Primaš li zamjerke i kritike bez ljutnje?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Ispunjavaš li obećanja?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Pitaju li te rado za bilo kakav savjet?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Radiš li s voljom?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Raspravljáš li rado s nekim nasamo o postupcima starijih osoba?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Kažu li za tebe da si duhovit?
DA 9 NE 0 KATKAD 3
- Osjećaš li zadovoljstvo ako netko dobije bolju ocjenu ili uspije u nečemu?
DA 9 NE 0 KATKAD 3

- Možeš li se kontrolirati u odnosima s ljudima?
DA 9 NE 0 KATKAD 3

Zbroji bodove. Ako imaš više od 90, onda si pravi prijatelj. Svi te vole i rado će ti pomoći u svim prilikama i neprilikama.

Od 72 do 90: S tobom je ugodno živjeti, iako znaš biti tvrdoglav i uporan u sitnicama koje ne znače život.

Od 54 do 72 boda: Solidno ispunjavaš svoje dužnosti, znaš biti ugodna osoba, suosjećaš s drugima i sve u svemu rado te primaju u društvo.

Manje od 54 boda: Pazi na svoje prečeste sukobe s drugima. Ne guraj nos svuda, već gledaj svoje poslove, pa će i tebe bolje gledati. Nešto popravi, jer ovo ovako nije dobro.

Ljekovita maslina

Vjerujem da ste mnogi od vas preko ljeta dospjeli na Jadransko more, gdje ste mogli uživati u njegovoj ljepoti, a mislim da ste zapazili kako je na moru drukčiji prirodni okoliš nego u nas. Biljni pokrivač je drukčiji, drveća su niža, manje ima trave pa i drugih travolikih bilja. Među biljnim svijetom vjerojatno mogli ste zapaziti i maslinovo drvo, koje ponegdje raste divljem ali ga i uzgajaju. Možda netko od vas i voli plod masline staviti na picu, ili njezinim uljem politi salatu, no u Dalmaciji maslinovo ulje koriste i za kuhanje. Na cijelom području Sredozemlja, pa tako i u Hrvatskoj, masline uzgajaju od neznanih davnina. To su otporne dugovječne biljke, mogu trajati nekoliko tisuća godina. Plodovi i maslinovo ulje najkvalitetnija su ljudska hrana.

Jedna od najkvalitetnijih sorata maslina starog uzgoja jest hrvatska sorta oblica. Izvorno uspijeva samo u sjevernoj i južnoj Dalmaciji, slično hrvatskoj višnji maraski.

Deblo masline krivo je i kvrgavo, krošnja kuglasta, uspravna i viseća, ovisno o načinu uzgoja. Listovi su nasuprot raspoređeni, duguljasto-okrugli. Cvjetovi su sitni, bijeli. Plod je bobica koštunica kuglasto-jajastog oblika. Sjemenka se nalazi u koštici. Berba maslina

počinje u listopadu. Na obalama Jadrana nadešna su stabla stara više stoljeća, čak 500 godina. Ako se drvo ne skraćuje, može narasti do 20 metara. Maslina i njezino ulje spominju se i u Bibliji jer je i kršćanstvo nastalo u području uzgoja masline. Veoma su ljekoviti njezin list (kao čaj), plod i ulje. Toliko je korisna da ju smatraju svetom biljkom. Ako još niste isprobali plod masline, probajte, nije kao čokolada, malo je kiselkasto-gorka, ali je puno zdravija od slatkiša.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fiečhaza

Nasmij se

POŠTA

Plavuša svakih pet minuta izlazi iz stana i odlazi do svoga poštanskog sandučića.

Susjed: Gledam vas kako svaki čas zavirujete u sandučić.

Očekujete li nešto vrlo važno?

Plavuša: Ma kupila sam računalo pa mi stalno javlja da ima poštu.

JEDAN

– Ivice, s koliko si prošao?

– S jedan.

– Pa to je slabo!

– Nije. Bolje jedan nego nijedan.

SUSJEDA

– Uh, što ti je ružna ona susjeda plavuša s prvog kata!

– Pitala sam je o tome, kaže da nije oduvijek bila ružna, nego su je u bolnici, kad se rodila, zamijenili.

REZULTAT

Plavuša: Kojim je rezultatom završila utakmica?

Crnka: Nula nula.

Plavuša: A prvo poluvrijeme?

Silvana Pajrić, 3. razred

Ivet Šinković, 3. razred

Mura – budućnost vodenog turizma

U čamcu na Muri

Nakon društvenih promjena kada je odlazak u inozemstvo, ne samo u istočne zemlje već i u zapadne, postao slobodan više ni približavanje graničnoj rijeci Muri nije bilo zabranjeno. Još mnogi pamte da je duž Mure bila povučena staza od pijeska za tragove, da oni koji bi se približavali rijeci, ostavili traga po pijesku. Bilo je podosta vojarna duž granice, izvidnica za vojnike, a da ne govorimo o graničarima koji su zaustavljali putnike između susjednih naselja radi identificiranja. To danas mladež već ne razumije, narasla je u drugim vremenima, i njima je sasvim prirodno da se na Muri može loviti samo s ribolovnom dozvolom, da ne treba posebna dozvola od graničarske službe.

Danas im je prirodno već i to da plove rijekom Murom, no to bez graničarske i carinske dozvole još se ne može. Kada će Hrvatska postati članicom Europske unije nestat će i ta prepreka.

Plovidba na Muri raznim čamcima, kenuima, splavom u posljednjih godina sve češće se organizira. Budući da rijeka teče u više zemalja, nekad se organiziraju i međunarodni raftinzi, odnosno nazivaju ga raftingom, premda to ipak nije onaj pravi, jer rijeka Mura, iako je puna virova i druga najbrža rijeka u Europi, a u Mađarskoj sigurnija je od planinskih rijeka, na kojima se veslači moraju boriti sa splavovima, vodopadima i stijenama.

U sigurnost plovidbe uvjerila sam se sama, kada sam 22. srpnja ušla u čamac sa stručnjacima raftinga iz Slovenije i plovila oko 32 kilometra na pograničnoj rijeci. Rado sam se odazvala pozivu predsjednika Narodnosne udruge za unapređivanje Pomurja Stjepana Tišlera na takav vodeni izlet iako sam malo bila i u strahu kada sam uvidjela kako su čamci plosnati, za čas može u njih ući voda, a još ni stručnjaci raftinga nisu bili upoznati s tim dijelom Mure od Semenince do Mlinaraca.

Udruga, koja je preko natječaja dobila potporu za plovljenje na Muri, s tim programom je željela privući pažnju na prekrasne prirodne

ljepote okoliša, a i na mogućnost ostvarivanja turističke atrakcije ljubiteljima vodenog turizma.

Namjera je bila i to da javnost upozna turističke ugostiteljske mogućnosti pogranične rijeke koja bi možda smanjila težnje za izgradnjom hidroelektrana.

Pet sati na čamcu od Semenince do Mlinaraca brzo je prošlo jer su se putnici usput mogli hladiti sokovima i pivom, a tijelo ugodnom vodom rijeke. Čamci su mirno ploviti po toku rijeke, a na otocima iskricali. Nekoliko ribolovaca mahalo je i s hrvatske i mađarske obale, a kraj naše obale su bile postavljene mreže kojima se također lovi riba.

Četrdeset putnika sretno je stiglo do izlaza kod Mlinaraca, gdje putnike čeka asfaltirana cesta sve do sela. Na tome mjestu su nekada općine Kotoriba i Mlinarci organizirale svake godine privremeni granični prijelaz na danima naselja, i prelazilo se s motornim čamcima.

Na mjestima nižeg vodostaja, ili gdje je rijeka nanijela šljunak, u vrućim danima neki se kupaju iako službeno nije dopušteno. Mura je nesigurna što se tiče dubine i toka, puna je virova, samo vrlo dobri plivači smiju se kupati ili koji je vrlo dobro poznaju. Kada je vodostaj nizak, kao i ovog ljeta, jer oborina je bilo malo, Mura nudi niz mirnih stajačica uz obalu, gdje se može mirno kupati. Naravno, potrebno bi bilo sva ta mjesta točno naznačiti i organizirati patrolu na tim mjestima. Postoji mogućnost organiziranja i aktivnog odmora (biciklisti, jahači), naime, rijeku prati nasip, to već i danas iskorištavaju djeca.

Na kraju puta ogladnjele putnike organizatori su očekivali raznovrsnim gulašima, koji su kuhali ekipe susjednih naselja, a kraj Mure sudionici su mogli poslušati i hrvatske pomurske pjesme u izvedbi Mješovitoga pjevačkog zbora iz Serdahela, te pogledati svadbene običaje sela Sepetnika u izvedbi Kluba starih.

Načelnici i vijećnici pomurskih naselja dok su se vozili čamcima, razgovarali su o raznim turističkim mogućnostima. Ideja je bilo dosta samo su potrebna materijalna sredstva i usuglašavanja.

Inače upravo su ovoga proljeća naselja duž Mure i s jedne i druge strane u suradnji s Udrugom „Most na Muri“ iz Letinje predali natječaj Interreg-programa za omogućenje vodenog turizma na Muri.

Duž Mure 28 naselja željelo bi dobiti potporu od 40 milijuna forinti za izgradnju pristaništa na Muri kako bi se športaši mogli iskricati sigurno na obalama rijeke. Iz tih materijalnih izvora izgradila bi se tri pristaništa s mađarske i tri s hrvatske strane. Kod Letinje na poplavnom području bi se gradila moderna pristaništa koja bi omogućila iskrcavanje i za vrijeme velikog vodostaja.

Samouprava grada Letinja sa svojim prijateljskim naseljem Prelogom također je predala natječaj od 200 milijuna forinti za održavanje kakvoće vode na Muri. Svi ti planovi, naravno, već će se lakše ostvariti kada će i Hrvatska pristupiti Europskoj uniji. U tim nastojanjima ju podupiru svi oni prekogranični kontakti koji postoje i koji se ubuduće stvaraju.

Beta

Kupalište na Muri

Najljepše je u rodnome kraju

Za seosko proštenje obično posjetimo rodni kraj, tj. našu lijepu Podravinu. Tako je to bilo i 16. srpnja (nedjelja) u Brlobašu kad su seljani slavili svetog Iliju. Za taj je dan crkva bila izvana obnovljena; troškovi su iznosili 400 tisuća forinti. Vjernici je namjeravaju iduće godine obnoviti i iznutra. Kad je proštenje u rodnome kraju, okupi se mlado i staro, dođu kući (roditeljima) djeca i gosti iz našega kraja na zajedničko sudjelovanje na svetoj misi i zabavi. Za veselje su se pobrinuli Jozo Gujaš i njegovi svirci. Gosp. Gujaš rođen je u Brlobašu, a s obitelji živi u Barči. Toga je dana razveselio sve seljane u rodnome kraju.

Prošloga mjeseca, na Svetu Anu, u Novom Selu također je bilo proštenje. Sveta misa počela je u 11.30. Crkva je bila prepuna mještanata i vjernika iz okolnih hrvatskih naselja. Zatim su ljudi pod šatorima kupovali darove svojoj djeci, unucima, voljenima, a nakon objeda sreli se u krčmi na zabavi. Bilo je tu pjesme, pića, šale i dobro raspoloženje sve do zore.

U organizaciji Zajednice podravskih Hrvata, 16. srpnja u zoru iz Podravine je krenuo autobus s hodočasnici u Mariju Bisticu. Među njima bili su naši Šeljinci, Starinci, Križevčani, Martinčani, Lukoviščani, Novoseljani i Potonjani (samo Brlobašana nije bilo, zbog proštenja). To hodočasno mjesto 3. prosinca 1971. godine proglašeno je Nacionalnim Marijinim svetištem. Godine 1984. (9. rujna) tu je priređen Nacionalni euharistijski kongres. Dana 3. listopada 1998. godine ovdje je sveti Otac Ivan Pavao II. proglasio blaženim Alojzija Stepinca. U tom su svetištu česti bili požari i razaranja. Godine 1940. ono se proširuje, pridružuje mu se križni put u divnoj prirodi. Posjećuje ga više stotina tisuća hodočasnika iz cijele Hrvatske i

Župni stan u Starinu

svijeta. O tome uostalom svjedoče i stotine pločica na kojima hodočasnici zahvaljuju Majci Božjoj za sva dobra koja im je učinila. Marija Bistrica spominje se još 1334., a crni kip Majke Božje Bistričke konačno je nađen 16. srpnja 1684. godine. Od tada njezino štovanje neprekidno traje. Naši su hodočasnici na povratku još pogledali dvije crkve, pa malo umorni od topline, ali radosni došli kući u kasnim satima, i govorili jedni drugima: Ako Bog da, i dogodine idemo u neko svetište.

Još jedna vijest iz Podravine: neka Brlobašanka koja živi u Pečuhu, s više vjernika pješice je otišla na hodočašće u Španjolsku na grob svetog Jakoba apostola. On je zaštitnik hodočasnika, predstavlja se s hodočasničkim štapom i školjkom iz koje su hodočasnici pili. On je u Španjolskoj postavio temelje vjere. Ondje ga štiju kao zaštitnika cijele zemlje. Na Srce Isusovo krenuli su pješice od granice, a na njegov blagdan, 25. srpnja, stigli su u Compostellu, a kadgod u kolovozu doći će doma. Dvomjesečno pješačko hodočašćenje (800-ak kilometara) može obaviti samo onaj koji za to ima dosta snage od Boga. Nadam se da ćemo još čuti/čitati o toj Brlobašanki. Nek joj Bog i sv. Jakob dadu snage da svoju volju ispuni.

J. Gregeš

Umro jezikoslovac Stjepko Težak (1926. – 2006.)

Istaknuti hrvatski jezikoslovac prof. dr. Stjepko Težak umro je 1. kolovoza u Zagrebu u 81. godini. Rođen je u Požunu kraj Ozlja 1926. g. Diplomirao je na Višoj pedagoškoj akademiji i Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1965. stekao doktorat filoloških znanosti. Bio je profesorom metodike nastave jezika i filma na Pedagoškoj akademiji i na Filozofskom fakultetu te dekan obje ustanove. Uz metodiku nastave jezika, književnosti i filma bavio se i dijalektologijom te suvremenim hrvatskim jezikom. Predavao je na raznim metodičkim, filmskim i medijskim seminarima, autor je niza udžbenika i jezičnih priručnika, sudjelovao je na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu. Bio je urednik časopisa „Modra lasta“, priredio je brojna

književna djela uključujući Šaljive narodne pripovijetke (12 izdanja, 1963. – 1980.) i Šaljive narodne priče (1997., 2001.). Autor je objavljenih knjiga: Film u nastavi hrvatskosrpskog jezika (Zagreb, 1967.), Uvođenje u umjetnost filma i televizije (s M. Vrabcem, Novi Sad, 1977.), Hrvatski naš osebnjuni (Zagreb, 1995., 2000.), Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1 i 2 (Zagreb, 1996. i 1998.), Hrvatski naš (ne)zaboravljeni (Zagreb, 1999.), Metodika nastave filma (Zagreb, 2002.), Jezične mijene i prijelomi u hrvatskoj umjetnosti riječi (Zagreb, 2002.), Hrvatski naš nepodobni (Zagreb, 2004.).

Pokopan je na zagrebačkome groblju Mirogoj 7. kolovoza.

(Hina)

„Na bregu je jedna crkvice ...”

„Tam gde Mura kušne Dravu ...”, kod hrvatskog Legrada i mađarskog Órtilosa na lijevoj obali ušća diže se gora koja nosi ime svetoga Mihalja. Između zakanjskih brežuljaka ta se gora ističe svojom ljepotom. Vrijedi se malo zaustaviti na tome krasnom mjestu.

S vrha gore otvara se prelijep pogled na susjednu Hrvatsku, na dolinu koju svojom ljepotom krasi vijugava rijeka Drava. U daljini naše oko dopire sve do Kalničkoga gorja. Na samom vrhu gore svetog Mihalja u svojoj skromnoj ljepoti stoji jedna crkvice. Ono što odmah na dolasku privlači pozornost jest jednostavnost te duhovne kuće. Mnogo je onih koji svake godine na dan svete Jane, matere Bogorodice djevice Marije dolaze ovamo na proštenje.

Tako je bilo i ovog ljeta 30. srpnja kada su vjernici iz okolice, a najviše iz susjedne Hrvatske hodočastili ovamo. Granica je na ušću ujutro bila otvorena i kolona ljudi je dolazila cijeli dan. Hrvati iz Podravine i Međimurja usput su govorili jedni drugima kako su njihovi preci čvrsto bili vezani uz ovaj kraj. Ljudi koji su ovdje živjeli i radili napravili su od ovoga mjesta to što sada jest. Njihovim je trudom podignuta i crkvice 1763. godine.

Na ovom brijegu mala crkva govori svojom šutnjom onome tko želi slušati. Iza nje je malo groblje na kojem nam natpisi govore o ovdje preminulim Hrvatima. Crkvice nas poziva na svetost, molitvu. Tako u njoj prepušteni sami sebi, pred glavnim oltarom sv. Mihalja i ove su se godine pomolili hodočasnici nadajući se da će se i iduće godine ponovno vratiti njoj.

J. Mihović

Crkvice sv. Mihalja

Svetište Gospe od Utočišta u Aljmašu

Povodom obljetnice posvete župne crkve u svetištu Gospe od Utočišta, u utorak, 1. kolovoza, na dan sjećanja na progonstvo (1991.) i povratak (1998.) u Aljmašu je, u okviru misnog slavlja koje je predvodio đakovački biskup mons. Marin Srakić, blagoslovljena nova staza križnog puta. Podignuta na mjestu nekadašnje kalvarije, koja je porušena tijekom 50-ih godina, na uzvisini s pogledom na Gospino svetište, te mjesto Aljmaš i rijeku Dunav, ponovno dočekuje hodočasnike iz svih krajeva Hrvatske, ali i Mađarske te Vojvodine. Na početku nove staze Križnoga puta postavljen je novi Gospin kip.

Pomurski nogometni kup 2006

Prvak NK Napred Sumarton

Već 15 godina zaredom Društvo Horvata kre Mure priređuje Pomurski nogometni kup s nakanom da hrvatska pomurska naselja i preko športa surađuju, da se druže i tijekom ljeta mještanima pružaju zabavu.

Regionalna organizacija ni ove godine nije zaboravila dužnost organiziranja u čijim su poslovima bili najistaknutiji Ladislav Penzeš, predsjednik, i Tibor Dombai, tajnik Društva.

Na nogometni kup prijavilo se osam momčadi: iz Bečehela, Fičehaza, Mlinaraca, Kerestura, Petribe, Pustare, Sepetnika i Sumartona. Ove su se godine odista mnogi odazvali, stoga je prije tjedan dana trebalo održati i kvalifikaciju za završnicu.

Momčadi su bile podijeljene u dvije skupine. Nogometne momčadi skupine A utakmice su odigrale 30. srpnja u Sumartonu: Sumarton – Bečehel (3 : 1), Mlinarci – Sepetnik (2 : 2), Mlinarci – Sumarton (2 : 8), Sepetnik – Bečehel (2 : 0), Sumarton – Sepetnik (2 : 2), Bečehel – Mlinarci (2 : 2).

Utakmice skupine B odigrane su u Petribi 29. srpnja: Petriba – Kerestur (5 : 0), Fičehaz – Pustara (0 : 2), Fičehaz – Petriba (0 : 9), Pustara – Kerestur (3 : 0), Petriba – Pustara (2 : 1), Kerestur – Fičehaz (3 : 2).

Na završnici 5. kolovoza u Sumartonu za 5. mjesto igrale su mlinaračka i keresturska momčad. Mlinarčani su pobijedili 4 : 0, za treće su se mjesto borili Pustarčani i Petripčani. Pustarska je momčad pobijedila 5 : 1.

Za prvo mjesto se borila momčad koja je i u županijskoj ligi bila prvak: NK Napred Múszerautomatika Kft iz Sumartona i sepetnička momčad. Unatoč kiši, na nogometnom je igralištu bilo 400-ak gledatelja koji su navijali za domaćine. Tako sumartonska momčad nije „smjela” izgubiti, pa je pobijedila Sepetnik 2 : 1. U sumartonskoj ekipi igrali su: Munkači, Solar, Švelec, A. Rodek, L. Takač, A. Kovačić, N. Rodek, Rac, Miškević, Kőrösi, R. Nađ, J. Mihović, S. Rodek, Mulašić. Njihov je trener Lajoš Harc, a predsjednik kluba Tamaš Nemet.

Konačni rezultati Nogometnoga kupa pomurskih Horvata 2006: 1. NK Napred Sumarton, 2. Sepetnik, 3. Pustara, 4. Petriba, 5. Mlinarci, 6. Kerestur, 7. Bečehel i 8. Fičehaz.

U svakoj su momčadi bili istaknuti igrači,

kojima su dodijeljene posebne nagrade. Najbolji vratar: Janoš Kovač (Pustara), najviše golova (6) dao je Csaba Murai (Sepetnik), najbolji mladi nogometaš: Peter Kuzma (Sumarton), igrač s najboljom tehnikom, nagrada u spomen Đuli Žiguliću: Jože Mihović (Sumarton). Najbolji igrači pojedinih momčadi: Peter Horvat (Kerestur), Adam Gurumlai (Fičehaz), Milan Markulija (Bečehel), Žolt Kanižai (Petriba), Blaž Harangozo (Sepetnik), Grga Nemet (Pustara), Krištof Grudić (Mlinarci), Norbert Rodek (Sumarton). Nogometni kup svojom nazočnošću uvećao je i predsjednik Skupštine samouprave Zalske županije Zoltán Bódog Kis, koji je rado uručio pehare i nagrade te istaknuo važnost športa u malim naseljima, koji održava zdravlje pa tako i zdrav duh, ne govoreći o osjećaju zajedništva. Nogometni kup, osim Društva, potpomogli su i pojedinci: Ladislav Horvat, Ladislav Švelec i Ladislav Prekšen. *Beta*

ALJMAŠ – Ne skrivajući zadovoljstvo, kako nas je među ostalima obavijestila učiteljica hrvatskoga jezika Valerija Petrekanić Koszó, u Aljmašu će od jeseni hrvatski jezik u 1. razredu učiti deset učenika. Tako će u Osnovnoj školi Mihály Vörösmartyja, koja od prošle godine radi u zajedničkom održavanju Grada Aljmaša i obližnjeg Matevića, u pet skupina hrvatski od nove, 2006./2007. školske godine učiti ukupno 39 učenika. Od toga u 2. i 4. razredu po osam, u spojenoj skupini 5. i 6. razreda 12, a u 7. jedan učenik. Prvi put kao strani jezik hrvatski će u 8. razredu učiti još osam učenika. Naime, od nove školske godine u prvom razredu se može birati samo hrvatski i njemački, a engleski kao strani jezik samo od 5. razreda. Hrvatska predmetna nastava teče tjedno po četiri sata, a usto djeluje još i hrvatski kružok. Kao strani jezik hrvatski će se podučavati tri sata tjedno.